

Militærhistorie

ZOV. En russisk soldats dagbog fra Putins krig i Ukraine

(https://krigsvidenskab.dk/~krigsvid/application/files/2916/8025/8746/Skaermbillede_203-31_kl_12.26.40.png)

(https://krigsvidenskab.dk/~krigsvid/application/files/2916/8025/8746/Skaermbillede_203-31_kl_12.26.40.png)

()

Titel: ZOV. En russisk soldats dagbog fra Putins krig i Ukraine

Forfatter: Pavel Filatjev

Forlag: Gads Forlag

Sider: 175

Pris: 249,95 kr.

Anmelder: Niels Bo Poulsen

Bedømmelse: 4 faner ud af 5

I august 2022 blev verden begunstiget med den til dato vigtigste og mest omfangsrige kilde til den russiske krig i Ukraine set fra en menig russisk soldats perspektiv. Det skete, da faldskærmssoldaten og Tjetjenienveteranen Pavel Filatjev offentliggjorde en omfangsrig beskrivelse af sine oplevelser i konfliktens første måneder på det russiske sociale medie VKontakte. Efterfølgende måtte Filatjev flygte ud af Rusland – han mener selv at vide, at myndighederne var ved at brygge en sag sammen mod ham, som kunne resultere i femten års fængsel. I dag har han asyl i Frankrig. Siden Filatjev forlod Rusland har teksten været under bearbejdelse og oversættelse til et stort antal sprog, herunder dansk, og den er for kort tid siden udgivet fra Gads Forlag under titlen ZOV. Det er det russiske ord for bogstavet Z – et bogstav, der ikke findes i det kyrilliske alfabet, og som derfor blev anvendt som taktisk markering af russiske køretøjer, da invasionen startede.

ZOV. En russisk soldats dagbog fra Putins krig i Ukraine kombinerer, hvad der angiveligt er Filatjevs dagbogsoptegnelser fra krigens første dage med et tilbageblik på (dele af) forfatterens liv før krigen og med beretninger om den periode, hvor han efter at være blevet evakueret fra kampene pga. en øjenskade søgte at blive demobiliseret. Dertil kommer Filatjevs generelle refleksion om krigen, herunder hans motiver til at skrive og udgive teksten. Hvad angår kampene i Ukraine, dækker teksten alene de første cirka seks uger af disse, og det kun i form af et mindre antal nedslag i begivenheder, som udspiller sig fra Filatjevs enhed rykker frem fra Krim, og til de når storbyen Kherson. En tredjedel af ZOV fortæller om Filatjev og hans enhed – 56 luftlanderegiment – under invasionen, mens resten af bogen handler om de andre ovenfor nævnte forhold. Det gør ikke nødvendigvis ZOV ringere, for man får gennem den valgte tilgang også et godt indblik i Filatjevs refleksion over krigen og russiske samfundsforhold og politik i øvrigt.

Bogens beskrivelser af det kaos og de dårligdomme, som prægede Ruslands militære indsats under invasionens første uger, svarer til, hvad også andre kilder giver indblik i. Her tænkes bl.a. på de telefonsamtaler, som Ukraine efterretningstjeneste opsnappede i krigens første måneder, og som bl.a. New York Times og mediet Mediazonen har publiceret.[1] Går vi tilbage i tid, genfinder man også mange af de i ZOV beskrevne udfordringer for det russiske forsvar i bøger om det sovjetiske forsvar i Afghanistan og det tidlige postsovjetiske forsvar i Tjetjenien, herunder anbefalelsesværdig læsning som Zinkdrene af Svetlana Aleksevich (Lindhardt og Ringhof, 2016) og Arkady Babchenkos *One soldier's war in Chechnya* (Portobello Books, 2008). Også baseret på min egen forskning i russisk militærkultur og det russiske samfund kan jeg ikke genkende til meget af det skrevne (Niels Bo Poulsen & Jørgen Staun (red): *Rusland som militær stormagt*, DJØF Forlag, 2021).

De forhold, som bogen giver indblik i, er bl.a. tilstedeværelsen af omfattende korruption og manglende professionalisme i det russiske forsvar samt en dårlig ledelseskultur, hvor personalet fratages enhver lyst til selvstændigt initiativ, holdes på et ekstremt lavt informationsniveau og i alt øvrigt behandles som skidt. Det er nok også på den baggrund, man skal forstå en del af de russiske styrkers krigsforbrydelser, også selv om Filatjev kun antydningvist beskæftiger sig med dette emne. Tættest på kommer han i sine beskrivelser af soldaternes plyndringer i Kherson og deres frygt for, at ukrainske civile giver oplysninger til fjenden om hans enheds position.

Bogen indeholder samtidig en bred kritik af det russiske samfund. Filatjev kommer fra en militærfamilie i den russiske provins, og i bogen er der jævnligt tirader mod forsvarets højere lag, mod civile i almindelighed og storbybefolkningen i særdeleshed, samt mod de russiske politikere. Jeg anvender bevidst "tirader", for man efterlades også i nogen grad under indtryk af, at Filatjev ikke blot er en stærkt forbitret mand, men også en mand, som det er let at krænke og forbitre. Forfatteren refererer jævnligt til konflikter han har haft med forskellige officerer og andre myndighedspersoner, og han er hurtig til at fælde dom over sine foresattes virke. Som nævnt

svarer mange af de problemer han beskriver, bl.a. om det svigtende og mangelfulde materiel, om taktisk ukyndighed og det dårlige samvirke mellem enheder, til oplysninger andre kilder giver, så der er ikke i sig selv noget dubiøst i det billede, ZOV tegner. Ikke desto mindre sidder jeg som læser tilbage med indtryk af, at Filatjev et stykke hen ad vejen skriver på grundlag af fordomme og forestillinger, frem for personlige erfaringer. Der er i hvert fald en del sweeping generalisations i bogen.

ZOV er ikke den endelige sandhed om Ruslands felttog i Ukraine. Den er snarere et stærkt og passioneret personligt vidnesbyrd. Et vidnesbyrd om en menig soldats krigsoplevelser, men også et vidnesbyrd om det russiske samfunds funktionsmåde, som det opleves fra en underprivilegeret og perifer position. Bogen er troværdig nok til, at den vil blive en vigtig kilde til historieskrivningen om Putins krig i Ukraine. Ikke blot på grund af de oplysninger, den frembringer, men også fordi den næppe får selskab af lignende publikationer de næste mange år.

[1] 'I just wanted to survive' Journalists contacted the Russian soldiers whose intercepted calls from Ukraine were published by The New York Times — Meduza

([https://meduza.io/en/feature/2023/03/14/i-just-wanted-to-survive?](https://meduza.io/en/feature/2023/03/14/i-just-wanted-to-survive?utm_source=email&utm_medium=briefly&utm_campaign=2023-03-15)

[utm_source=email&utm_medium=briefly&utm_campaign=2023-03-15](https://meduza.io/en/feature/2023/03/14/i-just-wanted-to-survive?utm_source=email&utm_medium=briefly&utm_campaign=2023-03-15))

